

Případy komisaře Wallandera

henning
mankell

KRIMI román HOST

**o krok
pozadu**

**o krok
poza**

henning
mankell

KRIMI román HOST

**o krok
pozadu**

Brno 2015

Henning Mankell

Steget efter

Copyright © Henning Mankell, 1997

Published by agreement with Leopard Förlag, Stockholm
and Leonhardt & Høier Literary Agency A/S, Copenhagen

Cover photo © Sigfrid Lundberg

(www.flickr.com/photos/sigfridlundberg/6174528782)

Translation © Hana Švolbová, 2015

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2015

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-928-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-938-1 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-939-8 (Formát MobiPocket)

*Vždy bude existovat více stavů
neuspořádaných než uspořádaných...*
Z druhého termodynamického zákona

Předehra k opeře Rigoletto
Giuseppe Verdi

prolog

Chvilku po páté přestalo pršet.

Muž dřepící vedle mohutného kmene si opatrně začal svlékat bundu. Déšť nebyl silný a netrval déle než půl hodiny. Ale stejně mu navlhlo oblečení. Zachvátila ho panika. Nechtěl se nachladit. Zvláště ne teď, uprostřed léta.

Odložil nepromokavou bundu na zem a vstal. Nohy mu zdřevěněly. Opatrně se pohupoval, aby v nich rozproudil krev. Zároveň se zkoumavě rozhlížel.

Věděl, že to, na co čeká, nenastane dřív než v osm hodin. Přesně podle dohody. Ale existovalo jisté, byť velmi malé riziko, že po některé z cestiček přijde nějaký náhodný návštěvník přírodní rezervace.

To bylo jediné, co nezapadalo do plánu, který přichystal. To jediné, čím si nemohl být jistý.

Přesto však nepočítával neklid. Byl večer oslav slunovratu. V rezervaci nejsou ani kempy, ani místa pro oslavy. Navíc si ti, na něž čekal, vybrali místo pečlivě. Chtěli mít klid.

O tom, kde se sejdou, se rozhodlo před dvěma týdny. To už je několik měsíců bedlivě sledoval. Hned den poté, co se rozhodli, to místo vyhledal. Dával si pozor, aby si nikdo nevšiml, že se v té turistické oblasti pohybuje. Jednou po pěšině přicházeli starší manželé. Schoval se za křovím, dokud ho neminuli.

Když potom našel místo, které zvolili pro své slunovratové setkání, pomyslel si, že je ideální. Leželo v dolíku. Kolem něj rostlo husté křoví. A za ním les.

Nemohli si vybrat lépe.

Ať už pro svůj záměr. Nebo pro jeho.

Dešťové mraky se rozpadaly. Jakmile se ukázalo slunce, hned se oteplilo.

Byl to chladný červen. Všichni, s nimiž mluvil, si na začátek léta ve Skåne stěžovali. A on s nimi souhlasil.

On vždycky souhlasil.

To je možnost, jak se vyhybat, říkal si. Vyhybat se všemu, co se člověku postaví do cesty.

Tomuto umění se naučil. Umění souhlasit.

Vzhlédl k nebi. Pršet už nebude. Jaro a začátek léta byly skutečně velmi chladné. Ale teď, s nadcházejícím slunovratem, se slunce konečně ukázalo.

Bude to hezký večer, pomyslel si. Navíc bude nezapomenutelný.

Mokrá tráva voněla. Odněkud zaslechl zvuk ptačích křídel. Vlevo pod svahem bylo vidět moře.

Rozkročil se a vyplivl žvýkáci tabák, který se mu v puse začal rozpadat. Potom ho zadupal do písku.

Nikdy po sobě nenechával stopy. Vůbec nikdy. Ale často si říkal, že by měl s tabákem přestat. Byl to takový nešvar. Něco, co k němu nepatřilo.

x x x

Dohodli se, že se potkají v Hammaru.

Bylo to vhodné místo, protože někteří přijeli ze Simrishamnu a jiní z Ystadu. Potom odjedou do přírodní rezervace, zaparkují a vyrazí k místu, které si vybrali.

Vlastně to nebylo společné rozhodnutí. Dlouho měli několik variant a návrhy si posílali mezi sebou. Ale když někdo z nich nakonec navrhl toto místo, bez okolků přitakali. Možná proto, že už neměli čas. Museli zvládnout velké přípravy. Čas se krátil. Jeden z nich si vzal na starosti jídlo, jiný zajel do Kodaně vypůjčit šaty a paruky, které budou potřebovat. Nic nesmělo být ponecháno náhodě.

Připravili se i na to, že by mohlo být špatné počasí.

Ve dvě hodiny v den slunovratu sbalil ten, kdo za to byl zodpovědný, do červené sportovní tašky igelitovou plachtu. Přidal také lepicí pásku a několik starých stanových kolíků z lehkého

kovu. Budou venku, i kdyby přšelo. Ale budou si moct postavit přístřešek.

Všechno bylo připraveno. To, k čemu přesto došlo, nemohl nikdo předvídat.

Jeden z nich onemocněl.

Byla to mladá dívka. Možná právě ona se na to, co se při oslavě slunovratu odehraje, těšila nejvíc. S ostatními se poznala před necelým rokem.

Probudila se brzy ráno a necítila se dobře. Nejprve ji napadlo, že je to jenom z nervozity. Ale o několik hodin později, to už bylo poledne, začala zvracet a dostala horečku. Stále doufala, že to přejde. Když však ten, kdo ji měl vyzvednout, zazvonil, klepaly se jí nohy, a tak mu oznámila, že je nemocná.

Proto se v Hammaru v den slunovratu o půl osmé večer sešli pouze tři. Ale nenechali se odradit. Byli zkušení, věděli, že takové věci se můžou stát. Náhlému onemocnění nelze zabránit.

Zaparkovali na okraji přírodní rezervace, vzali košíky a zmizeli na jedné z cest. Jeden z nich měl pocit, že zdálky slyší harmoniku. Ale jinak se tu ozývali jenom ptáci a vzdálené šumění moře.

Jakmile dorazili na zvolené místo, uvědomili si, že to bylo správné rozhodnutí. Tady budou mít klid. Tady budou moct vyčkat do soumraku.

Na nebi teď nebyl ani mráček.

Noc slunovratu bude světlá.

O tom, jak oslaví slunovrat, se rozhodli v únoru. Tehdy si povídali, jak jim chybí světlé letní noci. Vypili hodně vína a dlouho se vesele dohadovali, co vlastně znamená šero.

Kdy to vzniklo, že se stavu mezi světlem a tmou začalo říkat šero? Jak vlastně lze slovy popsat krajinu za soumraku? Kolik toho je vidět, když je světla tak málo, že se člověk ocitne v oné prchavé mezifázi, v tom neurčitém stavu přímo ve stínech, které pomalu narůstají?

Nedohodli se. Šero zůstalo nevyřešenou otázkou. Ale přesto toho večera začali plánovat oslavu.

Když dorazili k dolíku a odložili koše, ustoupili do ústraní, každý sám, a ve skrytu hustého křoví se převlékli. V kapesních zrcátkách opřených o větve zkontrolovali, jestli jim paruky dobře sedí.

Nikdo z nich neměl tušení, že jejich složité přípravy zpovzdálí někdo pozoruje. Nasadit správně paruky bylo to nejjednodušší. Těžší to bylo s korzety, vycpávkami a spodničkami. Či se šátky, okružímí a nakonec se silnou vrstvou pudru. Ale všechno mělo být správně. Hráli si. Ale svou hru brali vážně.

V osm hodin vystoupili z křoví a podívali se na sebe. Ten pocit byl ohromující pro všechny tři. Opět vykročili z vlastní doby a vešli do jiné.

Do druhé poloviny osmnáctého století, kdy žil básník Bellman.

Přistoupili k sobě a rozesmáli se. Ale záhy opět zvažněli. Roztáhli velkou deku, vyložili koše a pustili přehrávač s nahrávkami *Fredmanových epištol*.

Tak začala oslava. Až zase nastane zima, budou na tenhle večer moct vzpomínat.

Právě si vytvářeli další společné tajemství.

x x x

O půlnoci stále nebyl rozhodnutý.

Věděl ovšem, že nemusí spěchat. Zůstanou tu až do rána. Možná se uloží k spánku a budou tady spát celé dopoledne.

Znal jejich plány do nejmenších detailů. To mu dávalo pocit neomezené výhody.

Jenom ten, kdo má výhodu, unikne.

Po jedenácté, když slyšel, že jsou opilí, opatrně změnil polohu. Už když tu byl poprvé, vybral si místo, odkud vyjde. Bylo to husté křoví kousek dál ve svahu. Měl dokonalý přehled o všem, co se kolem světlemodré deky dělo. Navíc se mohl dostat až k nim, aniž by ho někdo viděl. Tu a tam vstali z deky, aby vykonali potřebu. Mohl sledovat všechno, co dělali.

Minula půlnoc. Pořád vyčkával. Čekal, protože váhal.

Něco bylo jinak. Něco se stalo.

Měli být čtyři. Ale jeden z nich nedorazil. Hlavou se mu honily možné příčiny. *Žádné vysvětlení neexistovalo*. Muselo se stát něco nečekaného. Možná ta dívka změnila rozhodnutí? Nebo třeba onemocněla?

Poslouchal hudbu. Smích. Občas si představoval, že tam na světlemodré dece sedí se sklenkou v ruce on sám. Potom si vyzkouší jednu z paruk. A možná i některé šaty? Bylo toho tolik, co mohl udělat. Neexistovaly žádné hranice. Neměl by větší výhodu, i kdyby byl neviditelný.

Stále vyčkával. Smích nabýval na síle a pak zase slábl. Někde nad hlavou mu rychle proletěl jakýsi noční pták.

Byly tři hodiny a deset minut.

Teď už čekat nechtěl. Čas uzrál. Ten čas, který si sám stanovil.

Téměř si nedokázal vzpomenout, kdy na sobě naposledy měl náramkové hodinky. Ale hodiny a minuty nepřetržitě odbíjely v jeho nitru. Vždy věděl, kolik je hodin. Měl v sobě strojek, který šel naprosto přesně.

Dole na dece bylo ticho. Schoulili se k sobě a poslouchali hudbu. Věděl, že nespí. Ale byli hluboce pohrouženi do svých snů, takže netušili, že on stojí přímo za nimi.

Zvedl pistoli s tlumičem, kterou si předtím odložil vedle sebe na složenou bundu. Rychle se rozhlédl.

Potom se lehce skloněný proplížil ke stromu, který stál těsně za skupinkou. Tam se na pár vteřin zastavil. Nikdo si ničeho nevšiml. Naposledy se rozhlédl kolem sebe. Ale poblíž nikdo nebyl.

Byli sami.

Potom vykročil a každého z nich střelil do čela. Nedokázal zabránit tomu, aby bílé paruky potřísnila krev. Proběhlo to tak rychle, že si sám sotva stačil uvědomit, co dělá.

Nyní před ním leželi mrtví. Schoulení úplně stejně, jako před pár vteřinami.

Vypnul přehrávač. Poslouchal. Ptáci ševalili. Ještě jednou se rozhlédl. Samozřejmě tam nikdo nebyl.

Položil pistoli na deku. Ale nejprve tam roztáhl ubrousek. Nikdy po sobě nezanechával stopy.

Potom se posadil. Prohlížel si ty, kteří se před okamžikem smáli, a nyní byli mrtví.

Idyla se nezměnila, pomyslel si. Rozdíl je jenom v tom, že nyní jsme čtyři. Jak to bylo zamýšleno od počátku.

Nalil si sklenici červeného vína. Vlastně téměř nikdy nepil. Teď však nedokázal odolat.

Potom si vyzkoušel jednu paruku. Něco snědl. Neměl příliš velký hlad.

O půl čtvrté vstal.

Měl ještě dost práce. Návštěvníci přírodní rezervace vstávají brzy. Jestli někdo oproti všem předpokladům sejde z cesty a dojde do dolíku, nenajde tam žádné stopy.

Alespoň zatím ne.

Těsně předtím, než místo opustil, jim prohledal tašky a oblečení. A našel to, co hledal. Všichni tři s sebou měli pasy. Ty si zastrčil do kapsy. Během dne je spálí.

Naposledy se rozhlédl. Z kapsy vytáhl malý fotoaparát a udělal snímek.

Jediný.

Jako by si prohlížel obraz. Z výletu do osmnáctého století.

Pouze s tím rozdílem, že plátno někdo postříkal krví.

Bylo ráno po oslavě slunovratu. Sobota, dvacátého druhého června 1996.

Bude krásný den.

Do Skåne konečně přišlo léto.

1. díl

1

Ve středu sedmého srpna 1996 Kurt Wallander málem přišel o život při autonehodě.

Stalo se to brzy ráno, krátce po šesté hodině. Právě projel Nybrostrandem cestou na východní obchvat. Najednou se před jeho peugeotem objevil nákladník. Jeho troubení si uvědomil teprve ve chvíli, kdy prudce stočil volant.

Potom vjel do příkopu. A vtom ho přepadl strach. Za hrudní kostí mu bušilo srdce. Cítil se mizerně, točila se mu hlava a bylo mu na omdlení. Rukama pevně svíral volant.

Když se uklidnil, pomalu si začal uvědomovat, co se stalo.

Usnul za volantem. Hlava mu klesla právě na ten kratičký okamžik, který by postačil k tomu, aby jeho staré auto vjelo do protisměru.

Ještě vteřinu a byl by mrtvý, přejetý těžkým nákladním vozem.

Když si to uvědomil, na okamžik pocítil naprostou prázdnotu. Dokázal myslet jedině na onu událost o pár let dříve, kdy se u Tingsrydu málem srazil s losem.

Ale tehdy byla tma a mlha. Teď usnul za volantem.

Únava.

Nechápal ji. Přepadla ho bez varování, těsně před odchodem na dovolenou počátkem června. Právě letos si řekl, že si vezme volno brzy. Ale celá dovolená mu propršela. Teprve když se po slunovratu vrátil do práce, dorazilo do Skåne krásné počasí.

Únava ho provázela po celou tu dobu. Dokázal usnout tam, kde zrovna seděl. I po dlouhém a nerušeném spánku se musel nutit vstát z postele. V autě musel často zajet ke krajnici, aby si na chvíli schrupl.

Nerozuměl tomu. Jeho dcera Linda se ho na únavu zeptala během týdne, kdy autem společně projeli ostrov Gotland. Bylo to během jednoho z posledních večerů, ubytovali se tehdy v penzionu v Burgsviku. Byl to moc hezký večer. Celý den strávili

bloumáním po jižním výběžku ostrova. Pak povečeřeli v pizzerii a vrátili se do penzionu.

Lindu jeho únava zarážela. Sledoval její tvář na druhé straně petrolejové lampy. Pochopil, že si tu otázku pečlivě připravila. Ale přešel ji. Nic mu není. To, že se během dovolené snaží dohnat ztracený spánek, lze sotva považovat za nějakou zvláštnost. Linda už se dál neptala. Ale Wallander pochopil, že mu nevěří.

Nyní mu došlo, že takhle už to dál nejde. Ta únava není přirozená. Něco je špatně. Snažil se zjistit další příznaky, které by mohly svědčit o tom, že je nemocný. Ale kromě toho, že ho v noci občas probudily křeče v lýtkách, nemohl nic najít.

Uvědomil si, jak blízko smrti se ocitl. Teď už to nemůže dál odkládat. Ještě dnes se musí objednat k lékaři.

Nastartoval a pokračoval v cestě. Stáhl okénko. Ačkoliv už byl srpen, letní horko pořád nepolevovalo.

Wallander mířil do domku svého otce v Löderupu. Nevěděl, kolikrát už touto cestou jel. Ale dosud se nedokázal smířit s tím, že otec už nikdy nebude sedět v ateliéru, obklopený věčným zápachem terpentýnu, před stojanem, na němž maloval své obrazy se stále se opakujícím a neměnným motivem. Krajinka s tetřevem v popředí. Nebo bez něj. A se sluncem zavěšeným na neviditelných provázcích nad vrcholky stromů.

Brzy uplynou dva roky. Dva roky od chvíle, kdy Gertrud zavolala na policejní stanici v Ystadu a pověděla mu, že jeho otec leží v ateliéru mrtvý. Pořád si — jako v ostré a dlouhé scéně — vybavoval, jak tehdy cestou do Löderupu odmítal přijmout to, o čem věděl, že je to pravda. Ale jakmile spatřil Gertrud na zahradě, už to nemohl dál potlačovat. Věděl, co ho čeká.

Ty dva roky uplynuly rychle. Jak jen mohl, ale přesto příliš zřídkka, navštěvoval Gertrud, která stále bydlela v otcově domě. Uběhl rok, než skutečně začali v ateliéru uklízet. Našli celkem dvaatřicet hotových a signovaných obrazů. Jednoho prosincového dne roku 1995 seděli s Gertrud u kuchyňského stolu a sepišo-

vali seznam těch, kdo obrazy dostanou. Dva si Wallander ponechal pro sebe. Jeden s tetřevem a jeden bez. Po jednom dostaly Linda a jeho bývalá žena Mona. Wallanderova sestra Kristina k jeho překvapení a nejspíš i zklamání žádný nechtěla. Gertrud měla obrazů už několik a žádný další nepotřebovala. Měli tedy na rozdání osmadvacet pláten. Wallander jedno s váháním zaslal do Kristianstadu kriminálnímu inspektorovi, s nímž se občas stýkal. Ale když rozdělili třiatdvacet obrazů, na nikoho dalšího už si nemohli vzpomenout. To už obdarovali všechny Gertrudiny příbuzné. Takže jim zbývalo pět pláten.

Wallander přemýšlel, co s nimi udělá. Věděl, že by je nikdy nedokázal spálit.

Vlastně ty obrazy patřily Gertrud. Ale ta tvrdila, že by si je měli nechat Kurt a Kristina. Ne ona, která do života jejich otce vstoupila tak pozdě.

Wallander odbočil na Kåsebergu. Brzy bude na místě. Přemýšlel o tom, co ho čeká. Jednou v květnu, když zajel Gertrud navštívit, šli na dlouhou procházku po polních cestách, vinoucích se mezi řepkovými poli. Pověděla mu, že už tu nechce bydlet. Začalo to být příliš osamělé místo.

„Nechci tu žít tak dlouho, aby mě začal strašit,“ řekla.

Měl pocit, že jí jistým způsobem rozumí. Nejspíš by se sám zachoval podobně.

Procházeli se mezi poli a ona ho poprosila, aby jí pomohl dům prodat. Nespěchá s tím, může to počkat až do konce léta. Ale než přijde podzim, chtěla by se odstěhovat. Její sestra právě ovdověla. Bydlí u Rynge. Tam se Gertrud usadí.

A teď to přišlo. Wallander si na tuto středu vzal volno. V devět hodin dorazí realitní makléř z Ystadu a společně si promluví o tom, jakou cenu bude rozumné za domek požadovat. Ještě předtím Wallander s Gertrud prohlédnou poslední krabice s otcovými věcmi. Před týdnem všechno vyklízeli a balili. Wallanderův kolega Martinsson přijel s vozíkem a několikrát zajeli na skládku u Hedeskogy. Wallander si se vzrůstající nechutí pomyslel,

že to, co nakonec zůstane z něčího života, skončí na nejbližší skládce.

Kromě vzpomínek nyní po otci zůstaly nějaké fotografie. Společně s pěti obrazy a několika krabicemi se starými dopisy a dokumenty. Nic víc. Život byl zúčtovaný a uzavřený.

Wallander odbočil k otcovu domu.

Na zahradě zahlédl Gertrud. Vždycky vstávala brzy.

V kuchyni, kde otevřené dveře od skříněk ukazovaly prázdné police, si vypili kávu. Odpoledne pro Gertrud přijede její sestra. Wallander si ponechá jeden klíč a druhý předá makléřovi.

Gertrud ho přivítala na zahradě. Překvapilo ho, že má na sobě stejné šaty jako v den, kdy se za otce provdala. Okamžitě se mu stáhlo hrdlo. Pro Gertrud je tohle vážný, slavnostní okamžik. Opustí svůj domov.

Než usedli ke kávě, prohlédli si obsah těch dvou krabic. Mezi starými dopisy Wallander ke svému údivu objevil botičky, které si nejspíš pamatoval z dětství. Schovával je snad otec celá ta léta?

Vynesl krabice a uložil je do auta. Když opět zavřel dveře, spatřil Gertrud na schodech. Usmívala se.

„Je tu ještě těch pět obrazů,“ řekla. „Nezapomněl jsi na ně?“

Wallander zavrtěl hlavou. Došel k zahradnímu domku, kde býval otcův ateliér. Dveře byly otevřené. Ačkoliv tu uklidili, ve vzduchu se tam stále vznášela vůně terpentýnu. Na starém vaříči stál hrnec, v němž otec navařil nekonečné množství kávy.

Může to být naposledy, co tu jsem, napadlo ho. Ale na rozdíl od Gertrud jsem se tak pěkně neoblékl. Dorazil jsem v obyčejných šatech. A kdyby při mně nestálo štěstí, mohl jsem být mrtvý. Jako táta. Linda by mohla zajet na skládku s tím, co zbude po mně. A mezi těmi věcmi by našla dva obrazy, z nichž jeden by měl v popředí tetřeva.

Wallander se cítil špatně. Jeho otec tu pořád byl, v tom stinném ateliéru.

Obrazy byly opřené o jednu stěnu. Odnesl je do auta. Uložil je do kufru a přikryl dekou. Gertrud pořád stála na schodech.